



## СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Веселина Василева Димитрова*  
*катедра МИО, Икономически университет-Варна*  
*научна специалност „Световно стопанство и МИО“*

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Световно стопанство и МИО“ в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: *Константин Ценков Иванов*  
Тема на дисертационния труд: *„Стратегии за навлизане на японския пазар в условия на Общество 5.0“*

**Основание** за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2701/01.10.2024 г. на Ректора на УНСС.

### **1. Информация за дисертанта**

*Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „МИО и бизнес“, факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС по научна специалност „Световно стопанство и МИО“ Обучението е с изпълнен индивидуален план и е осъществено в задочна форма под научното ръководство на проф. дин Бистра Боева. Дисертантът е подписал декларация за оригиналност на дисертационния труд съгласно правилата на УНСС.*

### **2. Обща характеристика на представения дисертационен труд**

*Дисертационният труд е оформен в четири глави и е в обем от 198 страници основен текст като включва общо 322 литературни източника, 277 от които на английски език. Първа глава „Интернационализацията на бизнеса и стратегиите за навлизане на международните пазари“ включва пет точки и изводи. Втора глава*

*„Общество 5.0- фактор в съвременното бизнес обкръжение в Япония“* включва девет точки и изводи. Трета глава *„Обкръжение и стратегии- японският пазар и условия за навлизане на чуждестранните компании“* включва седем точки и изводи. Четвърта глава *„Общество 5.0 и българският бизнес“* включва две части- за Експо от 1970 г. до 2025 г. и за партньорството на японската компания Мејѝ с българската фирма *„Ел Би Булгариум“* ЕАД. Разделението в четири глави е обосновано. Структурата на текста е относително балансирана. Подходът за разписване на четвърта глава от дисертацията в две части е приложим. Целта на дисертацията е да се изследва концепцията Общество 5.0 и определящите я фактори както и въздействието им върху процеса на интернационализация на фирмите с оглед увеличаване на ефективността и устойчивостта при навлизането им на японския пазар. Обектът и предметът на изследване за правилно формулирани с оглед поставената научна цел. Дисертацията включва девет научни задачи от гледна точка теоретично-методологични и практико-приложени аспекти на разработката, включително анкетно проучване, казус и препоръки към българските фирми. Тезата на автора е, че успешното навлизане на японския пазар в условията на Общество 5.0 изисква стратегически подход, което включва конкретни модели за интернационализация, дигитализация, иновации, устойчиво развитие, културна адаптивност и дългосрочни партньорства. В подкрепа на тезата са формулирани и три работни хипотези- първо, от гледна точка на трансформацията на традиционните конкурентни фактори; второ, от гледна точка на изискванията за висока степен на технологична и иновативна готовност на чуждестранните компании, навлизащи на японския пазар; трето, от гледна точка на възможности за намаляване на информационната асиметрия за фирми- участници на Експо 2025 в Осака, които желаят да навлязат на японския пазар.

Заключението ми е, че всички елементи свързани с общата характеристика на дисертационния труд са изведени правилно и обосновано и представеният дисертационен труд е завършен в своята цялост.

### **3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати**

Методологията на изследване в дисертационния труд включва традиционни подходи като анализ на литература, анализ на данни, анкетно проучване, казусен подход. Дисертацията поставя седем ограничения: географско, методологично, съдържателно, времево, субективно, информационно и по отношение на изследваните фирми.

*Темата предполага множество затруднения за автора от гледна точка на използван език и невъзможност за количествен анализ на данните.*

*Основни научни и научно-приложни резултати от докторанта са описани и анализирани в четирите глави на разработката. Първа глава разглежда традиционните теории и подходи за интернационализация като факторите за конкурентно предимство са разгледани от гледна точка на влиянието на Общество 5.0 върху българо-японската търговия. Основните резултати са свързани с препоръки за преразглеждане на класическите теории с оглед на по-добрата им приложимост в контекста на Общество 5.0. Едновременно с това е обосновано, че избора на подход за интернационализация трябва винаги да се съобразява с уникалността на пазара и неговия технологичен напредък. Втора глава анализира обстойно еволюцията на Общество 4.0 към Общество 5.0, включително в единство със 17-те Цели за устойчиво развитие. Всички тези постановки са анализирани в контекста на провежданата икономическа и бизнес политика на Япония. Основните резултати в тази глава са свързани с аргументацията на автора, че увеличената производителност в японската икономика в следствие на Общество 5.0 се дължи основно на иновативни технологии за по-добър, качествен и устойчив живот на населението. Този аспект допринася за намаляване на разходите на международните компании в Япония и създаването на по-висока добавена стойност за потребителите. Трета глава очертава условията за навлизане на чуждите компании, включително българските в Япония. Анализираните модели са общоприети в международния маркетинг и в международния мениджмънт. Подходящ пазарен модел за българските фирми е B2B модел, който се предопределя от сериозната географска отдалеченост на страната и същевременно изисква много повече отдаденост, усилия и взаимно доверие. Независимо от безспорните предимства на японския пазар, който за своето развитие разчита основно на вносни суровини и компоненти, анализът стига до извода, че по-сериозните бариери пред чуждестранните фирми са свързани с предпочитанието на японските компании да работят с местни партньори и с високателността на японските потребители към висококачествени стоки. Четвърта глава е практико-приложна и включва анкетно проучване с 11 въпроса към 55 български фирми с присъствие на японския пазар, дълбочинно интервю и казусно изследване. Резултатите сочат, че българските партньори не познават достатъчно концепцията Общество 5.0 характерна за японския пазар. Онези български фирми, които са успешни партньори за Япония полагат*

дългогодишно усилия за съвместна научно-развойна дейност с акцент върху екологичната съобразност на продуктите.

Заклучението ми е, че използваната методология и постигнатите резултати следват успешно изпълнението на поставената научна цел и задачи в дисертационния труд. Тезата и трите хипотези са успешно доказани в заключението на дисертационния труд.

#### **4. Оценка на научните и научно-приложни приноси**

В дисертационния труд са изведени пет приноса. Формулираните приноси са свързани с фокуса на анализирания въпроси в отделните глави. Три от тях са с теоретико-приложен характер и се свързват основно с обогатяване и актуални интерпретации на съществуващи теории, подходи и стратегии. Тези три приноса са добре обосновани, аргументирани и ги приемам. Останалите два приноса са практико-приложни. Тяхното присъствие е правилно фокусирано. Повече детайли и пояснения за спецификата на казуса и препоръките за адаптация на българските фирми е необходимо при разписването на четвърти и пети принос.

#### **5. Оценка на публикациите по дисертацията**

Дисертантът е публикувал една статия и два доклада по темата на дисертационния труд. Публикациите са за периода 2023-2025 г. и са в индексирани издания, включително на английски език. Представените публикации имат отношение към темата и изпълняват изискванията за изискуем минимум.

#### **6. Оценка на автореферата**

Авторефератът е съставен на български и на английски език. Общият обем е от 66 страници, респективно 34 страници на български език. Текстът включва всички основни елементи от структурата на автореферат за дисертация и отразява достоверно нейното съдържание.

#### **7. Критични бележки, препоръки и въпроси**

Нямам съществени бележки или препоръки към дисертационния труд. Авторът е очертал и три съществени насоки в бъдещите стратегии за интернационализация на българските фирми в Япония.

Въпросът ми към докторант Иванов е: Можете ли да предоставите конкретни примери от проучванията ви за българските фирми на японския пазар, които демонстрират как точно академичното сътрудничество,

*научните изследвания и семинари са допринесли за тяхното успешно адаптиране към трансформациите в японската бизнес среда в контекста на Общество 5.0 и какви са били количествените или качествени резултати от тези инициативи?*

## **8. Заключение**

*Цялостната ми преценка е, че авторът е избрал актуален проблем за анализ в своя дисертационен труд и със своите научни и научно-приложни търсения обогатява съществуващото знание и практика.*

*Дисертационният труд на докторант Константин Ценков Иванов се отличава с характеристиките на цялостно и завършено самостоятелно научно изследване. Дисертационният труд **„Стратегии за навлизане на японския пазар в условия на Общество 5.0“** отговаря на условията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма **„Световно стопанство и международни икономически отношения“**.*

*Въз основа на гореизложеното давам **положителна оценка** на представения дисертационен труд и предлагам на Уважаемото научно жури да подкрепи решение **“ЗА”** и да присъди на докторант **Константин Ценков Иванов** образователната и научна степен **„доктор“** по докторска програма **„Световно стопанство и международни икономически отношения“**.*

20.01.2026 / гр. Варна

Подпис:  
(проф. д-р Веселина Димитрова)



**ОПИНИОН**

Prepared by: *Prof. Dr. Vesselina Dimitrova*

*Department of International economic relations, University of Economics- Varna*

*Scientific specialty „World Economy and International Relations “*

Subject: PhD thesis/ Dissertation for the award of the educational and scientific degree “PhD Doctor” in the scientific specialty “World Economy and International Relations” at the UNWE- Sofia

Author of the PhD thesis/ Dissertation: Konstantin Tsenkov Ivanov

Title of the PhD thesis/ Dissertation: Strategies for Entering the Japanese Market in the Context of Society 5.0

**Reason** for submitting the opinion: Participation in the Scientific Jury for the defense of the PhD thesis/ Dissertation according to Order No 2701/01.10.2024 of the Rector of the UNWE- Sofia

**1. Information on the PhD Candidate**

*The PhD candidate underwent training in the doctoral program at the Department of International Economic Relations and Faculty of International Economics and Politics at the University of National and World Economy- Sofia specializing in "World Economy and International Economic Relations". The training adhered to a fully implemented individual plan and was conducted in part-time mode under the scientific supervision of Prof. DSc Bistra Boeva. The candidate signed a declaration of originality for the dissertation in accordance with its university regulations.*

## **2. General Characteristics of the Submitted Dissertation**

*The dissertation comprises four chapters totaling 198 pages of main text, incorporating 322 literature sources, 277 of which are in English. Chapter One, "Internationalization of Business and Strategies for Entering International Markets" includes five sections and conclusions. Chapter Two, "Society 5.0 – A Factor in the Contemporary Business Environment in Japan" encompasses nine sections and conclusions. Chapter Three, "Environment and Strategies – The Japanese Market and Conditions for the Entry of Foreign Companies" features seven sections and conclusions. Chapter Four, " Society 5.0 and the Bulgarian Business" divides into two parts: Expo from 1970 to 2025 and the partnership between the Japanese company Meiji and the Bulgarian firm LB Bulgaricum JSC. The division into four chapters is justified, the text structure is relatively balanced, and the subdivision of Chapter Four into two parts is appropriate.*

*The dissertation's objective is to investigate the Society 5.0 concept and its defining factors, along with their impact on firm internationalization processes to enhance efficiency and sustainability in entering the Japanese market. The research object and subject are appropriately formulated to align with the scientific aim. It addresses nine scientific tasks from theoretical-methodological and practical-applied perspectives, including a survey, case study, and recommendations for Bulgarian firms. The author's thesis posits that successful entry into the Japanese market under Society 5.0 conditions requires a strategic approach encompassing specific internationalization models, digitalization, innovation, sustainable development, cultural adaptability, and long-term partnerships. This thesis is supported by three working hypotheses: first, regarding the transformation of traditional competitive factors; second, concerning the high technological and innovative readiness required of foreign companies entering the Japanese market; and third, on opportunities to reduce information asymmetry for firms participating in Expo 2025 in Osaka seeking Japanese market entry.*

*In conclusion, all elements of the dissertation's general characteristics are correctly and justifiably derived, rendering the work complete in its entirety.*

## **3. Assessment of Scientific and Applied Scientific Results**

*The research methodology employs traditional approaches such as literature analysis, data analysis, survey, and case study methods. The dissertation identifies seven limitations: geographical, methodological, substantive, temporal, subjective, informational, and pertaining to the firms studied. The*

*topic presents challenges for the author, including the language use and the impossibility of quantitative data analysis.*

*Key scientific and applied scientific results are described and analyzed across the four chapters. Chapter One examines traditional internationalization theories and approaches, analyzing competitive advantage factors from the perspective of Society 5.0's influence on Bulgarian-Japanese trade. The primary results involve recommendations to revise classical theories for better applicability in the Society 5.0 context, emphasizing that internationalization approach selection must account for market uniqueness and technological advancement. Chapter Two comprehensively analyzes the evolution from Society 4.0 to Society 5.0, integrating it with the 17 Sustainable Development Goals, within Japan's economic and business policy framework. The main results substantiate the author's argument that heightened productivity in the Japanese economy under Society 5.0 stems primarily from innovative technologies fostering better, higher-quality, and sustainable living for the population, thereby reducing costs for international firms in Japan and creating higher added value for consumers. Chapter Three delineates entry conditions for foreign companies, including Bulgarian ones, into Japan, using established models from international marketing and management. A suitable market model for Bulgarian firms is B2B, predicated on geographical remoteness and demanding greater commitment, effort, and mutual trust. Despite the Japanese market's advantages—relying on imported raw materials and components—the analysis concludes that major barriers for foreign firms arise from Japanese companies' preference for local partners and consumers' exigency for high-quality goods. Chapter Four is practically oriented, featuring a survey with 11 questions to 55 Bulgarian firms present on the Japanese market, in-depth interview, and case study. Results indicate insufficient familiarity among Bulgarian partners with the Society 5.0 concept characteristic of the Japanese market. Successful Bulgarian partners invest long-term efforts in joint R&D, emphasizing ecological compatibility of products.*

*In conclusion, the employed methodology and achieved results successfully fulfill the dissertation's scientific aim and tasks, the thesis and three hypotheses are duly substantiated.*

#### **4. Assessment of Scientific and Applied Scientific Contributions**

*The dissertation derives five contributions aligned with the focus of analyzed issues across chapters. Three are theoretical-applied, enriching and providing contemporary interpretations of existing theories, approaches, and strategies; these are well-substantiated, argued, and accepted. The remaining two contributions are practically-applied, appropriately focused, but though additional details and clarifications on the specifics and case adaptation of recommendations for Bulgarian firms are needed for the fourth and fifth contributions.*

#### **5. Assessment of Dissertation-Related Publications**

*The candidate published one article and two papers on the dissertation topic, spanning 2023–2025 period, in indexed proceedings and volumes, including English-language ones. These publications relate to the theme of the dissertation and meet the minimum requirements.*

#### **6. Assessment of the Abstract**

*The abstract is prepared in Bulgarian and English, totaling 66 pages (34 in Bulgarian). It includes all essential structural elements of a dissertation abstract and accurately reflects the full content of the PhD thesis.*

#### **7. Critical Remarks, Recommendations, and Questions**

*No substantive remarks or recommendations are offered for the dissertation. The author delineates three key directions for future internationalization strategies of Bulgarian firms in Japan.*

*Question to PhD candidate Ivanov: Can you provide specific examples from your study of Bulgarian firms on the Japanese market demonstrating how academic collaboration, scientific research, and seminars have contributed to their successful adaptation to transformation into the Japanese business environment within the Society 5.0 context, and what were the quantitative or qualitative results of these initiatives?*

#### **8. Conclusion**

*The overall assessment is that the author selected a timely issue for analysis, enriching existing knowledge and practice through scientific and applied scientific inquiry.*

*The dissertation by PhD candidate Konstantin Tsankov Ivanov exemplifies a comprehensive, complete, independent scientific investigation. The work "Strategies for Entering the Japanese Market in the Context of Society 5.0" meets the requirements for awarding the educational and scientific degree "PhD Doctor" in the doctoral program "World Economy and International Economic Relations".*

*Based on the foregoing, a **positive evaluation** of the submitted dissertation is given, and the Esteemed Scientific Jury is recommended to support a **"YES"** decision, awarding PhD candidate Konstantin Tsankov Ivanov the educational and scientific degree "PhD Doctor" in the doctoral program "World Economy and International Economic Relations."*

20.01.2026 / Varna

Signature:  
(Prof. Dr. Vesselina Dimitrova)